

Hüquqi dövlət quruculuğuna mükəmməl töhfə

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Nazirlər Şurasının 1 oktyabr 1918-ci il tarixli Qərarı ilə Bakı Dairə Məhkəməsinin tərkibində prokurorluq orqanı təsis edilərək fəaliyyətə başlamışdır. Azərbaycan Respublikası prokurorluğu orqanlarının ölkənin hüquq sisteminin inkişafında, insan hüquq və azadlıqlarının qorunmasında mühüm əhəmiyyəti olan, konstitusion statuslu qurum kimi formalaşması Ümummilli Lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

1995-ci ildə referendum yolu ilə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında prokurorluğa xüsusi norma həsr edilərək, dövlət idarəetmə sistemində onun yeri və statusu müəyyən edilmişdir. Prokurorluğun hakimiyyət bölgüsü sistemində məhkəmə hakimiyyətinə aid edilməsi ilə onun müasir prokurorluq orqanı və Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin prokurorluq qurumunun hüquqi varisi olması təsdiq edilmişdir.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə uğurla davam etdirilən hüquq islahatları nəticəsində prokurorluq orqanı müstəqil dövlətçiliyimizin maraqlarına sədəqətlə xidmət edən, sivil və demokratik bir dövlət təsisatı kimi daha da möhkəmlənmişdir. Bu da təsadüf deyildir, dövlət başçısı İlham Əliyevin söylədiyi kimi, "Azərbaycan tarixdə heç vaxt indiki qədər güclü olmamışdır". Bu baxımdan müstəqil dövlətimizin davamlı tərəqqisi prokurorluqdan yan keçməmiş, bu sistemdə adekvat və pozitiv dəyişikliklərin baş verməsini şərtləndirmişdir. Cənab İlham Əliyev tərəfindən yeni müstəqil dövlətə uğurla realaşdırılan hüquqi dövlət quruculuğu konsepsiyasının gerçəkləşdirilməsi sayəsində prokurorluq orqanı ölkədə qanunçuluq rejiminin təminatında daha müasir sima əldə etmişdir.

Vətən müharibəsi gedişində cəmiyyətimizlə bərabər səfərbər olan prokurorluq orqanları üzərlərinə düşən vəzifələri uğurla yerinə yetirmişdir. Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş komandanı cənab İlham Əliyevin tapşırığı əsasında prokurorluq orqanları tərəfindən erməni silahlı birləşmələrinin törətdikləri cinayət faktları üzrə zəruri istintaq hərəkətləri həyata keçirilmiş, düşmənin beynəlxalq konvensiyalarda təsbit olunan müharibə qaydalarını kobud şəkildə pozaraq cəbhə zonasından kənardə yerləşən şəhərlərimizi və kəndlərimizi raket zərbələri, o cümlədən qadağan olunan silahlarla atəşə məruz qoyması, dinc sakinlərin qətlə yetirilməsi ilə bağlı hadisə yerlərinin (Gəncə, Bərdə, Tərtər və s.) müayinəsinin aparılıb cinayət işlərinin başlanılması təmin olunmuşdur.

Baş Prokurorluq tərəfindən erməni vəhşiliklərinin dünya dövlətlərinin hüquq mühafizə orqanlarına və aidiyyəti beynəlxalq təşkilatların diqqətinə çatdırılması məqsədilə BMT-nin İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi üzrə Komissarına, Avropa Şurasının İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi üzrə Komissarına, MDB ölkələrinin üzv dövlətlərinin Baş Prokurorlarının Əlaqələndirmə Şurası və digər beynəlxalq təşkilatlara, eləcə də ayrı-ayrı ölkələrin Baş prokuror və ədliyyə nazirlərinə Ermənistanın törətdiyi cinayətlər haqqında məktublar göndərilmiş və bu proses mütəmadi qaydada həyata keçirilir.

Dövlət başçısının prokurorluğa göstərdiyi yüksək etimadının nəticəsi olaraq onun qarşısında mühüm əhəmiyyətli vəzifələrin icrası qoyulmuşdur. Belə ki, dövlətin fəaliyyətinin ən prioritet istiqamətlərindən biri kimi müəyyən edilmiş korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı cinayətlər üzrə ibtidai istintaq və əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin həyata keçirilməsi Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə həvalə edilmişdir. Təqdirəlayiq haldır

ki, dövlət başçısının güclü siyasi iradəsi ilə korrupsiyaya qarşı aparılan mübarizə tədbirləri çərçivəsində prokurorluq öz üzərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirir. Prokurorluq tərəfindən korrupsiyaya qarşı əməli mübarizə ilə yanaşı, həmçinin cəmiyyət həyatında bu neqativ təzahürün aradan qalxması üçün həyata keçirilməsi zəruri olan məsələlərin elmi baxımdan təhlili də aparılır. Respublika Baş Prokurorluğunda Anti-korrupsiya Təlim Mərkəzinin yaradılması məsələsi də problemin həllinə məhz elmi yanaşmanın təzahürüdür.

Onu da qeyd edək ki, son illər ölkənin hüquq sisteminə prokurorluğun rolu getdikcə artır və ənənəvi fəaliyyət istiqamətləri ilə yanaşı, bu dövlət təsisatının qarşısında yeni olan vəzifələrin müəyyən olunması prosesi həyata keçirilir. Bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il martın 1-dən qüvvəyə minmiş İnzibati Xətalər Məcələsinin idarəçilik, iqtisadi fəaliyyət qaydaları, əhalinin siyasi, sosial, əmək hüquqları və daha çox ictimai zərər vuran digər inzibati xətalər üzrə inzibati icraatın başlanılması prokurorun müstəsna səlahiyyətinə aid edilmişdir. Prokurorluğun fəaliyyət istiqamətlərində baş verən yeniliklər bu dövlət təsisatının quruluşuna da öz təsirini göstərmişdir. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunda müstəqil struktur qurumları kimi Cinayət təqibindən kənar icraatlar idarəsi və Xüsusi Müsadirə məsələlərinin əlaqələndirilməsi idarəsi yaradılmışdır. Baş verən dəyişikliklər prokurorluğa dövlətçiliyin əsas dayaqlarından biri kimi möhkəm inam və etibarın olduğunu təsdiq edir.

Prokurorluq orqanı tərəfindən qanunla üzərinə düşən vəzifələrin layiqli icrası, cəmiyyətdə nüfuzunun yüksəlməsi fəaliyyətində sistemli yanaşmanın rəhbər tutulmasının, digər dövlət orqanları ilə səmərəli işgüzar münasibətlərin qurulmasının müstəsna rolu vardır. Belə ki, prokurorluq orqanlarının daxili işlər, ədliyyə, məhkəmə, xüsusi xidmət və digər hüquq mühafizə orqanları ilə səmərəli birgə fəaliyyətinin nəticəsi olaraq respublikamızda ictimai-siyasi sabitliyin qorunması, dövlət maraqlarının müdafiəsi, cinayətkarlığa qarşı kəserli mübarizənin aparılması və kriminogen stabilizasiya nail olunması təmin olunmuşdur.

Təqdirəlayiq hal kimi qeyd edə bilərik ki, Azərbaycan Respublikası prokurorluğu ilə İqtisadiyyat Nazirliyinin arasında sıx və səmərəli əməkdaşlıq münasibətləri mövcuddur və bu qarşılıqlı əlaqə hər iki orqanın qarşısında duran vəzifələrin layiqincə icra olunmasına kömək edir. Prokurorluğun əməkdaşlıq etdiyi qurumlar arasında müəyyən istiqamətlər üzrə ixtisaslaşmış, habelə elm-təhsil müəssisələri xüsusi yer tutur ki, bu da əslində fəaliyyətə peşəkar yanaşmanın təzahürüdür.

Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Elm-Tədris Mərkəzi ilə Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzi arasında tədris, təlim və elmi-tədqiqat sahələrində fəal əlaqələr yaratmaq və inkişaf etdirmək niyyətlərini özündə əks etdirən memorandum imzalanmışdır. Memorandumda hər iki qurumun real imkanlarına və qarşılıqlı faydalı və ikitərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində söylədikləri birləşdirmək istəklərinə əsaslanan niyyətlər ifadə

olunaraq, hər iki dövlət orqanının əməkdaşlarının hüquq, iqtisadiyyat, maliyyə, mühasibat uçotu və vergi sahələri üzrə bilik, ixtisas və peşə hazırlığı səviyyələrinin yüksəldilməsi, müxtəlif aktual mövzular üzrə birgə elmi-tədqiqatların aparılması, innovativ layihələrin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi, fəaliyyət sahələrinə uyğun məsələlər üzrə məsləhətlərin verilməsi, elmi-metodiki köməyin göstərilməsi, qanunvericiliyin, normativ sənədlərin və onların layihələrinin ekspertizasının, birgə elmi konfrans, seminar, "dəyirmi masa" və digər tədbirlərin keçirilməsi və tərfələrin peşəkar imkanlarının genişləndirilməsi, səlahiyyətləri çərçivəsində müəyyən edilən və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə xidmət edən digər fəaliyyətin göstərilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Memorandum çərçivəsində Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzi respublika Baş Prokurorluğunun Elm-Tədris Mərkəzi və digər müvafiq strukturlarına dəstəyi ilə hər iki qurumun inkişafına kömək edən layihələr həyata keçirilmişdir.

Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzi müasir dövrdə əmlakların qiymətləndirilməsi məsələlərinin aktual olduğunu nəzərə alaraq, respublika İqtisadiyyat Nazirliyinin müvafiq strukturlarının və qiymətləndirmə fəaliyyəti üzrə respublikamızın çox tanınmış, özəl sektoru təmsil edən və müvafiq lisenziya, habelə akkreditasiya sənədlərinə malik yüksəkixtisaslı mütəxəssislərinin iştirakı ilə yaxın günlərdə "Aktivlərin qiymətləndirilməsi və onun xüsusiyyətləri" mövzusunda təlimin keçirilməsini planlaşdırmışdır.

Prokurorluğun öz fəaliyyətində elmi yanaşmaya üstünlük verməsinin təzahürələrindən biri də Baş prokurorun yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzi və digər müvafiq strukturlarının və qiymətləndirmə fəaliyyəti üzrə zəngin peşəkar təcrübəyə malik olan mütəxəssislərinin təmsil olunduğu Elmi-Məsləhət Şurasının yaradılması və uğurlu fəaliyyətinin təmin olunmasıdır. Elmi-Məsləhət Şurasında respublikada vahid istintaq və məhkəmə təcrübəsinin formalaşması, hüquq normalarının tətbiqi sahəsində yaranan çətinliklər, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müxtəlif hüquqi məsələləri özündə əks etdirən aktual mövzular üzrə müzakirələr aparılır.

Müasir şəraitdə Azərbaycan Prokurorluğunun qarşısında ənənəvi vəzifələr sayılan qanunçuluğun möhkəmləndirilməsi, hüquqi dövlət quruculuğuna və cinayətkarlıqla mübarizəyə dəyərli töhfələrin verilməsi ilə yanaşı, Ermənistan tərəfindən törədilən sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər və bununla bağlı təzminat məsələləri, işğal altında olan müddətdə torpaqlarımızda urbisid aktlarının törədilməsi və s. qanunsuz fəaliyyətlər üzrə müvafiq icraatların aparılmasının, bu əməllərə hüquqi qiymət verilməsinin, cinayətləri törətmiş şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsinin və məhkəmə qərarlarının çıxarılmasına nail olunmasının təmin edilməsi kimi dövlət əhəmiyyətli çox mühüm vəzifə dayanır. İnanırıq ki, prokurorluq bu vəzifənin də üzərində layiqincə gələcək və son nəticədə Ermənistan dövlətinin defoltuna gətirib çıxaracaq beynəlxalq məhkəmə aktının qəbul olunmasının əsas iştirakçılarından biri olacaqdır.

Mirəli KAZIMOV,
İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin Tədris Mərkəzinin rəisi, baş vergi xidməti müşaviri, hüquq üzrə elmlər doktoru